

[Ib Thyregod.]

nævne, at det må være helt klart, at der ikke er noget juridisk krav fra islandsk side. Spørgsmålet om en henvendelse til Haag-domstolen tror jeg derfor ikke bliver aktuelt.

Vi kommer så frem til 1947, hvor spørgsmålet igen rejses, og hvor en kommission nedsættes. Jeg vil gerne her have lov til at fremhæve og med formandens tilladelse citere fra kommissionsbetænkningen en udtalelse, som er fremsat af professor Brøndum-Nielsen og professor Carsten Høeg og tiltrådt af venstres daværende repræsentant i kommissionen, afdøde folketingsmand Himmelstrup. Det siges her — side 110 —:

„Undertegnede medlemmer af kommissionen ønsker i første række at fremhæve — bl. a. under hensyn til den formulering, de islandske ønsker har fået i flere, ret autoritative udtalelser — betydningfuldheden af, at alle kommissionens medlemmer er enige om, at der ikke fra islandsk side med nogen holdbar juridisk begrundelse er gjort eller kan gøres krav på nogen del af de islandske håndskriftsamlinger, som er i dansk besiddelse. Og vi ønsker at insistere på den efter vor opfattelse selvfølgelig regel, at en bortgIVEN af kulturelle, uerstattelige mindesmærker, der er i statens retligt uanfægtelige besiddelse, altid og i alle henseender må have undtagelsens karakter og kun kan være forsvarlig, når der kan fremføres argumenter af ganske særlig art. I det foreliggende tilfælde mener vi, at sådanne argumenter kan anføres. Vi sigter til det forhold, at årsagen til, at så mange islandske håndskrifter findes i Danmark, i væsentlig grad er det tidligere eksisterende, nu ophævede statsfællesskab, og — navnlig — til det forhold, at Island — hvis største kulturelle indsats ligger på den middelalderlige litteraturs område, og hvor just den boglige kultur både i middelalderen og i nutiden har været usædvanlig rig og dyb — så godt som helt savner de mindesmærker, hvorigenennem denne middelalderlige bogkultur er blevet overleveret til nutiden.

Vi mener også, at man bør tage hensyn til, at de islandske ønsker bæres frem af en bred og ikke uforklarlig folkestemning, og at en fuldstændig afvisning

af dem derfor vil kunne føles som udslag af manglende nordisk samfølelse.

Dette er baggrunden for vort i det følgende udførte og i enkeltheder begrundede forslag om en betydelig gave af håndskrifter til Island.“

Det er dette forslag, der blev tiltrådt af Himmelstrup med følgende motivering:

„Af de her foreliggende indstillinger ønsker jeg at tiltræde den af professorerne Brøndum-Nielsen og Carsten Høeg udarbejdede, der synes mig at imødekomme de krav, som rimelighed og billighed i den her foreliggende sammenhæng kan stille til os, når samtidig hensynet til bevarelsen af forsvarlige arbejdsvilkår for dansk videnskabelig forskning skal tilgodeses. Den synes mig endvidere bedst stemmende med de synspunkter af almen kulturel og videnskabelig art, der har været fremholdt under tidligere forhandlinger om det her omhandlede spørgsmål — og i så henseende har jeg navnlig fæstet mig ved skrivelse til undervisningsministeriet fra universitetets rektor af 25. marts 1946 sammenholdt med den nuværende undervisningsministers tale i folketinget den 15. november 1946. Med hensyn til universitetets stilling til det af Arne Magnussen i sin tid oprettede testamente må min umiddelbare opfattelse tilsige mig, at når testator (Arne Magnussen) med de stærkest mulige udtryk har henlagt ejendomsretten til Københavns universitet, bør ingen statsmyndighed tiltage sig ret til at fratage universitetet de i testamentet omhandlede genstande.“

Det var vel det synspunkt, man dengang havde på dette spørgsmål, og dette standpunkt gav sig udtryk i, at man inden for den daværende venstreledede regering forberedte et lovforslag om en gave af håndskrifter til Island, et forslag, der imidlertid ikke nåede at blive fremsat. Det fremgår altså heraf, at man ønskede at yde en sådan gave, men at man på den anden side mente, at det var også helt rigtigt — således som det også fremgår af den historiske udvikling — at man forhandlede med universitetet og kommissionen herom.

Vi kommer herefter frem til 1961, hvor daværende undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsatte sit forslag om en